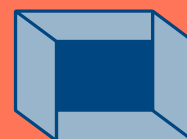

Rasové pronásledování židovského obyvatelstva v českých zemích

Jak reagovali obyvatelé
Československa na přijatá
protižidovská opatření a co mohlo
ovlivnit jejich chování/reakce?

Co budeme sledovat

V této lekci se budeme zabývat
pronásledováním lidí označených
jako „židé“ nacistickým režimem.

Co je naším cílem

Seznámit se s tím, jaká opatření
postihla životy lidí označovaných
jako „židé“ v Československu
v období protektorátu;

- Zkoumat, jak reagovalo většinové
obyvatelstvo na tato opatření
a co mohlo ovlivnit jeho chování.

Jméno a příjmení:

dejepisplus.npi.cz

Co se může hodit

České země byly 15. března 1939 okupovány nacistickým Německem a vznikl tzv. protektorát Čechy a Morava. Říší reprezentoval říšský protektor, v čele autonomní správy stál státní prezident Emil Hácha a protektorátní vláda. Pravomoce říšského protektora však byly silnější a měl právo změnit či upravit rozhodnutí protektorátních úřadů. Hospodářství protektorátu se muselo

přizpůsobit tomu, co potřebovalo nacistické Německo, tzn. zbrojní a strojírenský průmysl. Představitelé nacistického Německa porušovali základní ustanovení československé ústavy, zejména týkající se lidských práv. Proti židovskému obyvatelstvu byla přijata opatření, která značně omezovala jeho život (zabavování majetku aj.). Diskriminační nařízení se dotýkala také romského obyvatelstva.

Než začneme Pustíme si video

Evokační zdroj

Video „Nezakázali nám se smát“ (0:32)

Zákaz divadel, kaváren, návštěv... člověk musí vydržet, říká Anna Hyndráková. Ta byla vězněna v Terezíně a Osvětimi. Přesto neztrácí nadhled a o dnešní situaci říká, že se nemáme zas tak strašně. Nelze srovnávat dnešní dobu s tím, co zažila. Nyní nám ale její nadhled přináší nejen povzbuzení, ale především motivaci, abychom ten náš dnešní „boj“ nevzdávali. A byli ohleduplní. Video vzniklo uprostřed přísných opatření v době pandemie koronaviru.

Zdroj: YouTube (2022)

Prostudujte si zdroje 1, 2, 3, 4 a pokuste se odpovědět na otázku – Jaká protižidovská opatření v protektorátu Čechy a Morava byla přijata a jaký dopad měla tato opatření na běžný život Židů?

Zdroj

1 až 3

Obrazové materiály – protižidovská opatření

Zdroj (foto nahoře a vlevo): Paměť národa (2022)

Zdroj: Naši nebo cizí? (2022)

Zdroj

4

Výpovědi pamětníků I

Jana Dubová, na začátku okupace jí bylo necelých 13 let

„Bylo plno zákazů a příkazů, časem se toho už moc nesmělo – nesmělo se v určitou dobu do obchodů, jezdit jsme směli jen v zadním voze tramvaje, pak jsme museli odevzdávat všechny předměty, například kola. Když jsem odevzdávala své kolo, strašně jsem to oplakala.“

Doris Grozdanovičová, 13 let, žila v Brně

„Já nepocházím z žádné ortodoxní rodiny, ale najednou jsem jako Židovka nesměla chodit dále do českého gymnázia. Mě úplně nejvíc zasáhlo, že jsem přišla o milovanou kočku. Dodnes, když o tom mluvím, tak brečím. Museli jsme všechno odevzdat, a to včetně domácích zvířat.“

Anita Franková, rozená Fischerová

„Tenkrát byl velkým hitem film o Boženě Němcové a já ho hrozně moc chtěla vidět. Maminka nakonec svolila a já mohla pro ten večer odložit hvězdu a jít do kina bez ní. Maminka měla jistě velký strach. Bylo to asi strašné, ale myslím, že všechny ty zákazy prožívali rodiče hůře než my děti.“

Zdroj: Paměť národa (2022)

Opatření – Jaká protizidovská opatření byla přijata?

Jaký dopad měla tato opatření na běžný život Židů?

Zdroj

5

Výpovědi pamětníků II

Jak reagovali obyvatelé Československa na přijatá protizidovská opatření? Co mohlo ovlivnit jejich chování/reakce? Podtrhněte v textu věty, slovní spojení, kde nalézáte informaci o tom, jak reagovali obyvatelé Československa na protizidovská opatření.

Jan Spira

„Žlutá hvězda na prsou bylo Kainovo znamení. Lidé se od nás dost často odvrátili. Naši staří známí nás najednou nechtěli znát. Rodiče zakazovali svým dětem, aby se se mnou stýkaly. Dnes si říkám, že to asi nebylo dáno jejich antisemitismem, ale spíše strachem, aby nebyli označeni za přátele Židů.“

Ovšem na druhé straně se naši lidé, kteří nám naopak pomáhali. Sousedé z domu, kde jsme bydleli, mě zvali každý den na oběd. Měli jsme velký nedostatek jídla. Já s tatínkem jsme měli potravinové lístky pouze na chléb a brambory. Maso a tuky jsme měli z mamčiných potravinových lístků. To ale nestačilo, tak maminka musela dělat to, co se nesmělo. Šmelila. Měnila šperky za jídlo. Ale takovým způsobem jako třeba prstýnek za vajíčko.

Čeští sedláci, zase až na výjimky, se projeví jako lidé, kteří dokážou využít situace. Všechno, co mělo ve válce nějakou hodnotu, směnili za jídlo. Takový byl život. Mě opravdu zachránilo, že jsem po dlouhou dobu chodil k sousedům na oběd.“

Anna Hydráková, 13 let (žena z úvodního videa)

„Do té doby jsem byla vychovávána, že když potkám známou paní, tak pozdravím. A teď mi maminka řekla: ‚Teď nezdrav nikoho, kdo nemá hvězdu, nesmí se s tebou bavit.‘ Někdo to překročil a maminku pozdravil. Někdo ji jakoby neviděl, někdo přešel na druhý chodník, aby ji nemusel potkat. To nebyl antisemitismus! To byl strach o existenci, protože někdo mohl být někdo, kdo to udal.“

„Lidé, kteří nás sice přes den nezdravili, pak v noci třeba tatínkovi strčili do schránky doutník, nebo projevovali sympatie nebo soucit jinak. Ale otevřeně to bylo riskantní. Byli lidé, kteří se nebáli riskovat, a byli takoví, kteří se báli a považovali to za zbytečné. To byla velmi složitá situace.“

Na základě přečtených informací odpověz prosím na badatelskou otázku:
Jak reagovali obyvatelé Československa na přijatá protižidovská opatření a co mohlo ovlivnit jejich chování/reakce?

Pokus se sestavit podloženou odpověď. Následující věty ti mohou pomoci...

Na základě mého bádání mohu říci, že...

Je pochopitelné, že...

Důsledkem... byl/o...

Ve výpovědích pamětníků můžeme rozpoznat...

Lze pochopit, že...

Podle mého názoru...

Z mého pohledu...